

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

18 juni 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR STAATSHERVORMING EN ALGEMENE ZAKEN

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de reactie van de minister-president op een pleidooi voor een nauwer staatsverband tussen Vlaanderen en Nederland

Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken

Woensdag 18 juni 1997

VOORZITTER : De heer Johan Sauwens

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.20 uur.*

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de reactie van de minister-president op een pleidooi voor een nauwer staatsverband tussen Vlaanderen en Nederland

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de reactie van de minister-president op een pleidooi voor een nauwer staatsverband tussen Vlaanderen en Nederland.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, er is nogal wat te doen geweest rond de verklaringen in het programma Netwerk van een CDA-lid van de Eerste Kamer, de heer Andries Postma. Deze verklaringen hielden een duidelijk pleidooi in voor een nieuwe politieke structuur waarvan Nederland en Vlaanderen deel zouden uitmaken. Deze verklaringen werden trouwens door een aantal eminente personen, waaronder de voorzitter van de socialistische partij, gevalideerd.

In het Belgische moeras worden een groot aantal problemen veroorzaakt door het samengaan met een gemeenschap die er op heel wat vlakken een fundamenteel andere cultuur op nahoudt. Hierdoor worden er voortdurend compromissen afgesloten die dan telkens verschillend worden geïnterpreteerd of maar gedeeltelijk worden toegepast.

Als we dit moeras vergelijken met een nauwere samenwerking of zelfs confederatie met Nederland, dan is mijn keuze snel gemaakt. Deze keuze wordt niet enkel ingegeven door taalkundige of culturele overwegingen, al geef ik grif toe dat die voor mij onontbeerlijk en zelfs primordiaal zijn. Ik maak die keuze ook omwille van een hele reeks argumenten die in de weken nadien verwoord werden in tal van vrije tribunes en artikels. Al deze reacties gaan in tegen uw bewering dat het punt niet op de agenda stond : het aantal reacties bewijst het tegendeel. Er word wel degelijk nagedacht over dit onderwerp.

Onder meer uzelf hebt een tweetal vrije tribunes geschreven, een in een Vlaamse en een in een Nederlandse krant. Als minister-president schrijft u, en ik citeer : als economisch kerngebied in Europa, Nederland en Vlaanderen geroepen zijn om op strategische domeinen met elkaar samen te werken. Einde citaat. U zegt eveneens dat de feitelijke en wenselijke officiële samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland veel vormen aanneemt. Waarom zou dat niet kunnen gebeuren in de vorm van een confederatie ?

U zegt eveneens – en ik ben de laatste om dat tegen te spreken – dat de praktijk inmiddels heeft uitgewezen dat de Vlaamse en Nederlandse ervaring en deskundigheid op heel wat vlakken eerder complementair dan concurrentieel zijn. Desondanks besluit u, en ik citeer : dat de lage landen opnieuw een begrip kunnen worden, niet evenwel als een staatkundige eenheid maar als een mozaïek van samenwerkingsverbanden in alle mogelijke vormen en schakeringen. Einde citaat.

Door een staatkundige eenheid af te wijzen, negeert u het feit dat de Europese Unie uitbreidt en machtiger wordt. Het wordt ook steeds waarschijnlijker dat het unanimitéitsbeginsel vroeg of laat zal sneuvelen. Schaalvergroting is dan ook het enige middel om nog een stem in het Europese

Van Nieuwenhuysen

kapittel te hebben. Mijn fractie maakt zich niet al te veel begoochelingen inzake de impact van het Europa van de regio's op het Europese beleid. Niets wijst erop dat het belang van de staten daarvoor afneemt. Dit wordt ook duidelijk uit de dagelijkse praktijk binnen de Europese Unie.

U gaat met andere woorden niet zover als bijvoorbeeld professor Van Den Berghe van de UIA die zegt dat de idee van een Nederlandse bondsstaat, en ik citeer : verstandig, logisch en wenselijk is. Einde citaat. Hij stelt eveneens vast dat het samenleven met Wallonië alsmat moeilijker wordt omdat Wallonië grondige maatschappelijke hervormingen tegenwerkt. Hij denkt mijns inziens aan de hervorming van de sociale zekerheid en de besluiten van de commissie-Dutroux, die ogenschijnlijk in Wallonië anders worden geïnterpreteerd.

Blijkbaar profileert Vlaanderen zich op dat vlak onvoldoende. Zo zijn er bijvoorbeeld andere stemmen, zoals in een vrije tribune van het NRC Handelsblad van ene heer Heldri. Voor hem is de gang van zaken in België net het bewijs dat de politieke cultuur in Vlaanderen grondig verschilt van de Nederlandse. Op basis daarvan verwerpt hij het samengaan van Vlaanderen en Nederland. Professor Van Den Berghe – die de situatie in Vlaanderen uiteraard beter kent – zegt net het omgekeerde. Terecht poneert hij dat waar de geesten in Vlaanderen en Wallonië uit elkaar groeien, juist het tegenovergestelde gebeurt in Nederland en Vlaanderen. Hij verwijst ook naar een aantal gelijklopende ideeën over bijvoorbeeld de eenheidspolitie, de politieke cultuur en de werking van de administratie. Dit zijn allemaal zaken die leven in Vlaanderen en die in Nederland al in geruime mate aanwezig zijn of werden verwezenlijkt.

Professor Van Den Berghe wijst ook met reden op de macht die uitgaat van zo een Nederlandse bondsstaat. Hij verwijst in dat verband naar het belang dat de Benelux, vooral in de jaren vijftig, voor zowel de Europese als de wereldpolitiek heeft gehad. Wat de Benelux betreft, meen ik echter dat we ons niet teveel begoochelingen moeten maken. Het is immers duidelijk dat Wallonië daarvoor niet bepaald enthousiast is, wellicht gedeeltelijk om taalkundige redenen.

Wanneer men de Nederlanden, dus Vlaanderen en de staat Nederland, samenvoegt, zouden ze gemakkelijk en terecht aanspraak kunnen maken om eventueel het achtste lid te worden van de G7. Dit alles overschrijdt zeer duidelijk het stadium van de

dromerijen. Dit laatste wordt degenen die pleiten voor een confederatie of bondsstaat, nochtans vaak aangewreven. Persoonlijk voel ik me aangesproken door de stellingen van professor Van Den Berghe.

Mijnheer de minister-president, ik ken uw diepste zieleroerselen niet. Maar het is wel duidelijk dat u niet zo ver wilt gaan als bijvoorbeeld de genoemde professor. Anderzijds klinkt uw discours ook niet zo negatief en afwijzend als dat van uw partijvoorzitter. In uw eerste reactie hebt u het over een verstevigde samenwerking met de noorderburen. Ook uw vrije tribunes vormen een pleidooi voor een verdere en een nauwere samenwerking. U situeert die binnen een Europees kader, meer bepaald binnen het kader van het Europa van de regio's. Daarbij ziet u een nauwe samenwerking met Zuid-Nederland, maar ook met Zuidoost-Engeland, Noordwest-Frankrijk, Noordwest-Duitsland en niet te vergeten met Wallonië. Met andere woorden, u hebt uw zinnen niet gezet op een onafhankelijk Vlaanderen, en evenmin op een soort Nederlandse confederatie, maar wel op het creëren van een kerngebied in Europa, waarin de genoemde regio's op een gelijkwaardige manier zouden samenwerken. De enige meerwaarde van onze relatie met Nederland is dat we met dat land een taalunie, een soort embryonale confederatie, vormen en dat we een cultureel samenwerkingsverdrag hebben ondertekend.

Het is duidelijk dat u vooralsnog niet kiest voor de aanpak die door de heer Postma wordt verdedigd. Die biedt nochtans voordelen, zowel op economisch en taalkundig vlak, voor onze positie in Europa. Die voordelen hebben ook te maken met het behoud van het Vlaams karakter in de gordel rond Brussel en met de Vlaamse aanwezigheid in Brussel. Het verwondert me dan ook dat u zich in het parlement en daarbuiten herhaaldelijk voorstander hebt verklaard van een federatie of confederatie met Wallonië. Ik vraag me af wat de Walen eigenlijk meer te bieden hebben dan de Nederlanders. Hoe komt het dat u, als minister-president van Vlaanderen, wel een Belgische federatie, maar geen Nederlandse confederatie ziet zitten ? Ik zou graag van u vernemen in welke mate u nog achter de verklaring staat die u destijds, bij de ondertekening van het cultureel verdrag met Nederland, hebt afgelegd. U stelde toen dat Vlaanderen en Nederland hun strategische belangen steeds meer gezamenlijk moesten behartigen alsof ze één land waren.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Van Nieuwenhuysen, u citeert heel selectief. Maar zelfs dat brengt u tot het besluit dat ik altijd hetzelfde gezegd heb.

Ik zal beginnen met dat waarmee u geëindigd bent. 17 januari was een historische dag voor Antwerpen, Vlaanderen en heel Europa. Er werden vijf verdragen afgesloten tussen Vlaanderen en Nederland : een over de verdieping van de Westerschelde, een over het debiet van de Maas, een over cultuur, twee milieuakkoorden en een algemene politieke verklaring. Ik heb toen gezegd dat we sommige problemen moeten benaderen alsof we samen één land vormen, en dat het nodig is om op een aantal domeinen strategisch samen te werken. Ik verwijs naar mijn Vrije Tribune van 17 mei jongstleden waaruit u trouwens zelf citeert. Daarin zeg ik dat Nederland en Vlaanderen als economisch kerngebied in Europa geroepen zijn om op strategische domeinen met elkaar samen te werken.

Uw interpellatie dateert van 12 mei en daarin zegt u dat ik op een botte manier negatief antwoord en reageer op alles wat vanuit een bepaalde hoek wordt aangebracht. Mijnheer Van Nieuwenhuysen, u had mijn Vrije Tribune van 17 mei toen nog niet kunnen lezen. Als u had gewacht, dan was u op de hoogte geweest van mijn opinie. Ik zal u die dan nu maar in het kort geven.

Dankzij de versterkte autonomie op het vlak van buitenlands beleid, konden we een nieuwe inhoud geven aan vele samenwerkingen, maar zeker aan de samenwerking met Nederland. Eergisteren bijvoorbeeld heeft de minister van Onderwijs het GENT4-akkoord met Nederland ondertekend. Dit akkoord over het hoger onderwijs voorziet in een doorgedreven samenwerking op het vlak van studieprogramma's, onderzoek en wederzijdse erkenning van diploma's. Recent werd ook de code van het goed nabuurschap met de Zuid-Nederlandse provincies inhoudelijk op punt gesteld, en ik hoop nog deze maand tot de ondertekening te kunnen overgaan van de afspraak over delocalisatie.

Met deze drie voorbeelden wil ik aantonen dat de samenwerking met Nederland kadert binnen een welbegrepen pragmatisch partnership op basis van gelijkwaardigheid en met het oog op een gemeenschappelijk belang. De samenwerking beperkt zich niet tot meer traditionele domeinen zoals taal, cultuur en onderwijs. Ook hardere sectoren als openbare werken, milieu, zeehavens, wetenschappelijk onderzoek en werkgelegenheid moeten hierin aan bod komen. Als economisch kerngebied in Europa zijn beide partners dus geroepen om op strategi-

sche domeinen met elkaar samen te werken. Ik heb dit reeds vaker gezegd en zal dit in de toekomst blijven herhalen.

Ook op Europees vlak zullen Vlaanderen en Nederland hun belangen steeds meer gezamenlijk behartigen, ook en vooral voor een blijvende erkenning van het Nederlands in de Europese Unie. Onze taal bekleedt in belangrijkheid de zesde plaats.

De samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland is naar mijn gevoel bovendien niet altijd en op de eerste plaats een zaak van de overheid. Vandaar het grote belang dat we moeten hechten aan wat op sociaal, cultureel en economisch gebied een groeiende belangstelling geniet voor structurele samenwerking. De lage landen vormen steeds meer een realiteit als mozaïek van samenwerking op vele domeinen.

De constitutionele hereniging van de zeventien provinciën stond daarbij niet op de agenda. De Vlaamse regering heeft de samenwerking met Nederland voor de onderlinge afstemming van gemeenschappelijke belangen en voor het vormen van een solide basis voor de ontwikkeling van alle interacties die plaatsvinden, steeds als prioriteit vooropgesteld. Die samenwerking is trouwens helemaal congruent met de staatkundige evolutie die we onder meer inschreven in de nota van 29 februari 1996 waarin we uitdrukkelijk opteeden voor een verdere versterking van de autonomie binnen het Belgisch kader en waarin rekening werd gehouden met de snel wijzigende Europese context.

De staatshervorming heeft gezorgd voor een belangrijke zelfstandige beslissingsmacht voor Vlaanderen, dat daardoor eigen accenten kan leggen en samenwerkingsverbanden met de rechtstreekse partners kan uitbouwen. We moeten dit verder versterken en daarbij de reeds ingeslagen weg blijven volgen, veeleer dan ons te storten in een vlucht vooruit die ons langs volslagen onbekende wegen zou voeren en die ons zou richten op de constitutionele discussie tussen Nederland en Vlaanderen.

Uitgangspunt is dat een proces van staatsvorming geen hervorming is die van boven wordt opgelegd. Dit is een vitaal gegeven. Anders riskeert men immers te belanden in de volstrekt achterhaalde 19de-eeuwse benadering van de natievorming, waar enkele lieden van boven uit zeiden wat moest gebeuren. Het gaat om een dynamisch proces met de invulling van regionale verbanden, waar een

Van den Brande

aantal initiatieven elkaar convergerend opzoeken en waar de feiten de toekomst van Vlaanderen en Nederland in Europa zullen bepalen. In verklaringen door anderen, wordt er vaak een dubbele referentie gemaakt. Dat gebeurt wel vaker en ik zal me er niet over uitspreken of dit goed of slecht is.

Is 1830 een accident ? Ja, misschien wel. Er zijn veel redenen om te zeggen dat wij als bufferstaat een gevolg zijn van de wensen van de grote mogendheden op dat ogenblik. De feiten zullen later aantonen of een dergelijk gemeenschappelijk gegeven al dan niet tot stand kan komen. Ik steun hierbij op het subsidiariteitsbeginsel : de zaken moeten van onderuit groeien.

Wij staan op dit ogenblik niet voor de constitutionele discussie in de termen waarin u het stelt. Over vijftien of twintig jaar – ik durf er geen datum op te kleven – zullen we in Europa een totaal andere configuratie hebben. Deze discussie zal dan volledig voorbijgestreefd zijn. Voor mij is het essentieel om na te gaan hoe we een belangengemeenschap kunnen opzetten tussen noord en zuid die verder reikt dan taal en cultuur in de strikte betekenis van het woord. Die gemeenschap moet vele domeinen bestrijken. De discussie van vanmorgen heeft aangetoond dat we hiervoor open moeten staan en zelf samenwerking moeten opzoeken.

Achter mijn uitspraak van 17 januari 1995 en mijn huidige reacties op bepaalde stellingen zit dezelfde lijn. U vraagt zich misschien af waarom er nog enige samenwerking in Belgisch verband moet zijn en waarom er niet onmiddellijk sprake kan zijn van een samenwerking met Nederland. De feiten zullen echter sterker zijn dan de eenzijdige, van bovenuit opgelegde opinies.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister-president, we verwoorden hetzelfde op een verschillende manier. We denken dus wel in dezelfde richting. U zegt dat dit geleidelijk tot stand moet komen. Het is ook niet mijn bedoeling om hier te pleiten voor de totstandkoming van een confederatie of welke staatsvorm dan ook die ons van boven wordt opgelegd. Ik ben het met u eens dat dit moet groeien. We kunnen natuurlijk de ideeën die in die richting gaan, stimuleren door op zoveel mogelijk vlakken samen te werken.

Het is onontbeerlijk dat we in die richting groeien. Naarmate de Europese Unie uitbreidt en het aantal lidstaten toeneemt, kunnen we als Vlamingen slechts van politiek belang blijven en onze politieke zeggenschap in die Europese Unie behouden door nauwer samen te werken en eventueel te evolveren naar een soort van confederatie met Nederland.

Wat ik u verweet en wat eigenlijk de inspiratiebron van mijn interpellatie was, was de eerste reactie die ik in de berichten van Belga heb gelezen. Ik interpreteerde dit bericht als een botte afwijzing van die mogelijkheid. Wij politici moeten de bevolking duidelijk maken dat dit de te volgen weg is. Deze weg zal onvermijdelijk worden gevolgd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 14.50 uur.*
